

**Šest vekova Bečkereka, grada sa trojezičnim imenom
Veliki - Nagy - Gross Bećkerek**

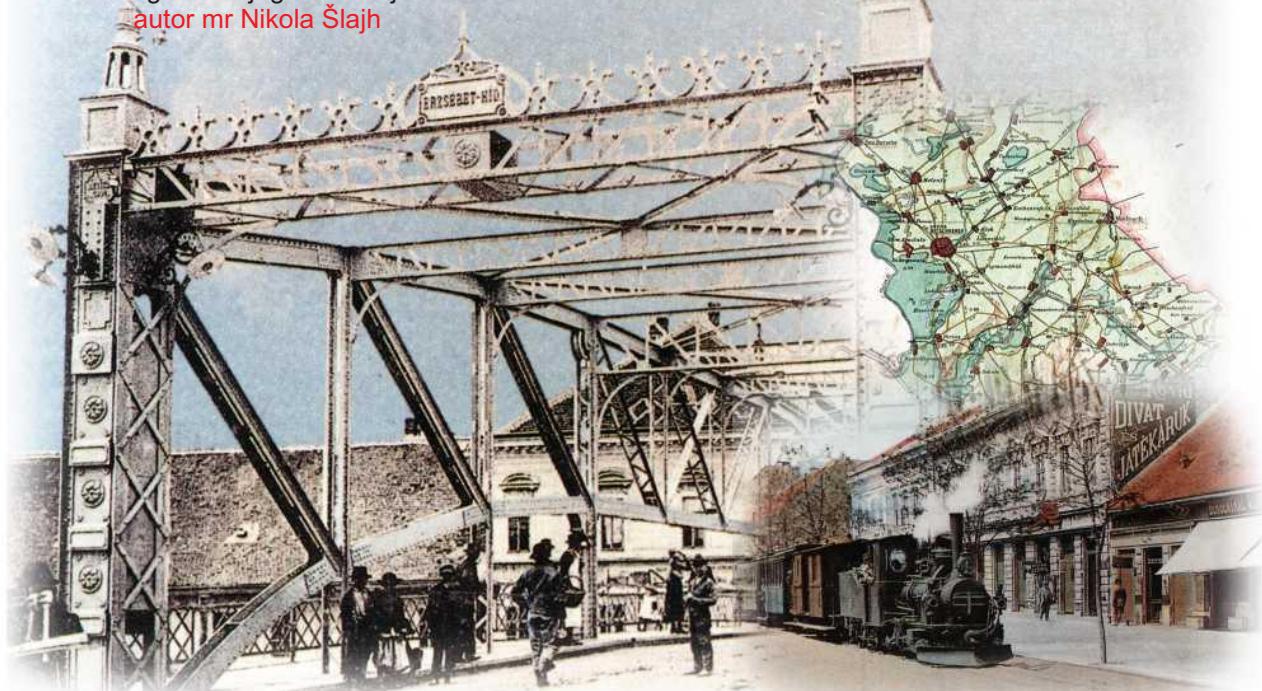

Najveći projekat Evropskog pokreta Zrenjanin je promocija upotrebe lokalne kulture i istorijskog nasleđa, projekat Banatske studije istorijska monografija grada, 600 godina njegove istorije.

autor mr Nikola Šlajh

It is currently under going fund raising for the longest and the biggest project of European Movement in Banat „ 600 Years of the History of Bechkerek - Zrenjanin”

author: mr Nikola Slajh

Zavičajna istorija Izvod iz hronologije dogadjaja

- .. Ime reke Begej pominje se već u XII veku
- .. 1326. godine se prvi put pominje Torontalska županija a 1333. ime naselja Bečkerek
- .. Bečkerek su posetila tri vladara : 1398. madjarski kralj Žigmund, 1696. turski sultan Mustafa i 1768. austrijski car Josif II
- .. Prvom polovinom XV veka ovom regijom upravljaju despoti Stefan Lazarević i Djuradj Branković.
- .. 1482. godine bitka kod Bečkereka i poraz Turaka
- .. 1551. godine Mehmed paša Sokolović osvaja Bečkerek, koji pripada Turcima sve do 1717. godine
- .. 1594. godine bitka kod Bečkereka, veliki Banatski ustanač
- .. 1717. godine austrijski princ Aleksandar od Vitemberga ulazi u Bečkerek u to vreme u Bečkereku je po odlasku Turaka živelo je 787 stanovnika, uglavnom Srba.
- .. 1718. godine počinje prva popuna stanovništva, tz. kolonizacija
- .. 1722 počinje sa radom prva osnovna

škola u gradu

..1728-1733.gouverner Banata grof Florimund Klaudije Mersi vrši isušivanje velikih močvara i gradi Begejski kanal od Temišvara do ušća u Tisu.

..1746. godine izgradjen je u Bečkereku u to vreme najveći pravoslavni hram, veliko Uspenska crkva u Banatu

..1769. godine grad poveljom austrijske carice Marije Terezije dobija rang trgovista

..1779. godine formira se u Ugarskoj Torontalska županija sa sedištem u Bečkereku

.. 1807. godine gotovo ceo grad je stradao od velikog požara, uništene su arhive i dokumenti, mostovi, ceo centar osim dve crkve, nastaje period dugog oporavka

..1850. godine grad ima blizu 17.000 stanovnika, po veroispovesti : pravoslavaca 10.542, katolika 4.998, evangelista 795 i jevrejske veroispovesti 434.

..1850. godine prvi parobrod u Velikom Bečkereku i početak rada sreskog suda, gruntovnica i katastra.

..1851. godine početak kontinuiranog novinarstva u gradu, prvenac nedeljnik „Gross - Betschkereker Wochenblatt“, list na nemačkom jeziku ali i sa službenim oglašavanjima delimično i na srpskom i mađarskom jeziku.

- .. 1854. godine pozorište, koje je delovalo u jednom od najstarijih pozorišnih zdanja u regionu, imalo je na repertoaru 40 naslova , iste godine otvara se i jedan od najstarijih industrijskih pogona u gradu - fabrika sirčeta.
- ..1858. godine prvi telegraf u gradu
- ..1860. godine izgradjena velika ciglana
- ..1867. prva škola gimnastike u gradu
- ..1872. godina, prvi dnevni list,Torontal na mađarskom jeziku, a grad Veliki Bečkerek postaje varoš sa uređenim magistratom.
- ..1874/75 popularan je konjički sport i klizanje
- .. 1879. godine ulice našeg grada dobijaju zvanične nazive
- .. 1883. godine izlaz u svet preko pruge Veliki Bečkerek - Velika Kikinda
- .. 1890. godine u gradu po popisu stanovništva živelo je : 7.969 Srba. 7.874 Nemaca, 5.116 Madjara, 417 Slovaka, 382 Rumuna, 51Hrvat i 125 ostalih.
- .. 1891. godine prva telefonska linija u Velikom Bečkereku
- .. 1895/1896. godine električna centrala i električno ulično osvetljenje
- .. U sportu 1910. godine bečkerečki mačevalci bili su prvaci jedne države a 1925. prvaci u lakoj atletici druge države.

BANATSKE STUDIJE
MONOGRAFIJA GRADA

Projekat "Banatske Studije" predstavlja istraživanje, sakupljanje gradje i prevodjenje istorijskih materijala radi promocije lokalne kulture i istorijskog nasledja. Dodatno, on upoznaje savremenike sa doprinosom svih nacionalnih zajednica koje su živele na ovom prostoru, ljudi čiji su preci od močvare i nepogodnog podneblja za zajednički život stvorili veoma plodno tlo, zahvaljujući grofu F. C. Mersiju, prvom guverneru Tamiškog Banata. Grad sa trojezičnim imenom Gross -Nagy - Veliki Bećkerek, koji je postojao 600 godina, posedovao je karakteristike "etničkih društava", povremeno sa nametnutim etničkim rivalitetom, povremeno sa tolerancijom zbog približno jednakih odnosa tri većinske nacionalne zajednice pri kraju XIX veka. Ovde su rad i sticanje potiskivali veća nacionalna trvenja što je ostala zajednička odlika mentaliteta ovog podneblja. Dodatno, projekat predstavlja očuvanje od zaborava onoga što čini karakter ovog

Regiona Banata i Torontala u evropskom prostoru, spoznaje njegovu istoriju i baštinu - arhitekturu jezika, etnologiju I i materijalnu nematerijalnu baštinu. Mešoviti brakovi ovde nisu bili retkost, a poznавање више језика се подразумевало. Пожељни народни обичаји су лагано nestajali под утицајем градске културе, која се старала да све изједначи. Многонационална средина Великог Бећкерака negovala је tokom mnogih godina svoj identitet i uspela da očuva

svoja nacionalна obeležja bez обзира на разлиčiti политички утицај. У току свог развоја ljudi су delovali међусобно приhvataјући нова стремљења, захтеве технолошког и економског развоја, као и нове обичаје savremenog живота. Pored srpske, немачке i мађарске nacionalне zajednice doseljavale su se i brojne druge nacionalnosti, чије су se sudebine i kulture preplitale i koje su doprineле да се razvije takmičarski duh u mnogim oblastима живота. Nadmetalo се u свему

pa i u podizanju zdanja u centru grada koja i danas plene pažnju svojom lepotom.

Naš grad ima mali broj istorijskih monografija, štampanih davnih 1933., 1936. i 1966. godina, ne računajući veliki broj fotomonografija koje nemaju istorijsku težinu, pogotovo ako ga uporedimo sa drugim gradovima, na primer u našem susedstvu sa gradom Temišvarom, koji ima skoro 50 istorijskih monografija, većinom i na nekoliko jezika.

Evropski Pokret u Banatu Zrenjanin od 1999. godine istražuje istoriju grada. Ovo istraživanje vrši se na tri načina:

1. Istraživanje istorijskih dokumenata,
2. Prevodjenje starih monografija sa nemačkog i mađarskog jezika,
3. praćenje dogadjanja kroz lokalnu

stampu počev od 1851. godine.

Malo je poznato da je 1807. godine grad zahvatio veliki požar koji je pokrio gotovo čitav grad i uništio gotovo sve arhive, tako da se mora posrednim putem, kroz istraživanja dešavanja u ostalim mestima u Banatu, uobličiti mozaik nedostajuće istorije grada.

Takodje se prezentuju i prevodi tri monografije, od Milekera, Borovskog i monografije kroz štampu u listu Torontal.

Gr.-Beeskereker WOCHENBLATT

Organ für kritische Beobachtungen und alte Alter Anzeigen, für Geschäft-, Gattung- und Handels-

Nro 29. Samstag den 20. Juli 1867. XVII. Jahrg.

Tanodus Jelentés. Az ev 29. számában válogatottak a magyarországi, azaz Gymnasiumban I. k. 22-en visszavonás előtt, az előzőhat tanévben Július 25-énig Július 27-én megvalósult tanítási napok.	Öffnungs-Anzeige. Die nächsten öffentlichen Versteigerungen werden am Freitag den 25. Juli um zwölf Uhr abends von mir auf Nr. 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 420, 422, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 542, 544, 546, 548, 550, 552, 554, 556, 558, 560, 562, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 578, 580, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 608, 610, 612, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000, 1002, 1004, 1006, 1008, 1010, 1012, 1014, 1016, 1018, 1020, 1022, 1024, 1026, 1028, 1030, 1032, 1034, 1036, 1038, 1040, 1042, 1044, 1046, 1048, 1050, 1052, 1054, 1056, 1058, 1060, 1062, 1064, 1066, 1068, 1070, 1072, 1074, 1076, 1078, 1080, 1082, 1084, 1086, 1088, 1090, 1092, 1094, 1096, 1098, 1100, 1102, 1104, 1106, 1108, 1110, 1112, 1114, 1116, 1118, 1120, 1122, 1124, 1126, 1128, 1130, 1132, 1134, 1136, 1138, 1140, 1142, 1144, 1146, 1148, 1150, 1152, 1154, 1156, 1158, 1160, 1162, 1164, 1166, 1168, 1170, 1172, 1174, 1176, 1178, 1180, 1182, 1184, 1186, 1188, 1190, 1192, 1194, 1196, 1198, 1200, 1202, 1204, 1206, 1208, 1210, 1212, 1214, 1216, 1218, 1220, 1222, 1224, 1226, 1228, 1230, 1232, 1234, 1236, 1238, 1240, 1242, 1244, 1246, 1248, 1250, 1252, 1254, 1256, 1258, 1260, 1262, 1264, 1266, 1268, 1270, 1272, 1274, 1276, 1278, 1280, 1282, 1284, 1286, 1288, 1290, 1292, 1294, 1296, 1298, 1300, 1302, 1304, 1306, 1308, 1310, 1312, 1314, 1316, 1318, 1320, 1322, 1324, 1326, 1328, 1330, 1332, 1334, 1336, 1338, 1340, 1342, 1344, 1346, 1348, 1350, 1352, 1354, 1356, 1358, 1360, 1362, 1364, 1366, 1368, 1370, 1372, 1374, 1376, 1378, 1380, 1382, 1384, 1386, 1388, 1390, 1392, 1394, 1396, 1398, 1400, 1402, 1404, 1406, 1408, 1410, 1412, 1414, 1416, 1418, 1420, 1422, 1424, 1426, 1428, 1430, 1432, 1434, 1436, 1438, 1440, 1442, 1444, 1446, 1448, 1450, 1452, 1454, 1456, 1458, 1460, 1462, 1464, 1466, 1468, 1470, 1472, 1474, 1476, 1478, 1480, 1482, 1484, 1486, 1488, 1490, 1492, 1494, 1496, 1498, 1500, 1502, 1504, 1506, 1508, 1510, 1512, 1514, 1516, 1518, 1520, 1522, 1524, 1526, 1528, 1530, 1532, 1534, 1536, 1538, 1540, 1542, 1544, 1546, 1548, 1550, 1552, 1554, 1556, 1558, 1560, 1562, 1564, 1566, 1568, 1570, 1572, 1574, 1576, 1578, 1580, 1582, 1584, 1586, 1588, 1590, 1592, 1594, 1596, 1598, 1600, 1602, 1604, 1606, 1608, 1610, 1612, 1614, 1616, 1618, 1620, 1622, 1624, 1626, 1628, 1630, 1632, 1634, 1636, 1638, 1640, 1642, 1644, 1646, 1648, 1650, 1652, 1654, 1656, 1658, 1660, 1662, 1664, 1666, 1668, 1670, 1672, 1674, 1676, 1678, 1680, 1682, 1684, 1686, 1688, 1690, 1692, 1694, 1696, 1698, 1700, 1702, 1704, 1706, 1708, 1710, 1712, 1714, 1716, 1718, 1720, 1722, 1724, 1726, 1728, 1730, 1732, 1734, 1736, 1738, 1740, 1742, 1744, 1746, 1748, 1750, 1752, 1754, 1756, 1758, 1760, 1762, 1764, 1766, 1768, 1770, 1772, 1774, 1776, 1778, 1780, 1782, 1784, 1786, 1788, 1790, 1792, 1794, 1796, 1798, 1800, 1802, 1804, 1806, 1808, 1810, 1812, 1814, 1816, 1818, 1820, 1822, 1824, 1826, 1828, 1830, 1832, 1834, 1836, 1838, 1840, 1842, 1844, 1846, 1848, 1850, 1852, 1854, 1856, 1858, 1860, 1862, 1864, 1866, 1868, 1870, 1872, 1874, 1876, 1878, 1880, 1882, 1884, 1886, 1888, 1890, 1892, 1894, 1896, 1898, 1900, 1902, 1904, 1906, 1908, 1910, 1912, 1914, 1916, 1918, 1920, 1922, 1924, 1926, 1928, 1930, 1932, 1934, 1936, 1938, 1940, 1942, 1944, 1946, 1948, 1950, 1952, 1954, 1956, 1958, 1960, 1962, 1964, 1966, 1968, 1970, 1972, 1974, 1976, 1978, 1980, 1982, 1984, 1986, 1988, 1990, 1992, 1994, 1996, 1998, 2000, 2002, 2004, 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020, 2022, 2024, 2026, 2028, 2030, 2032, 2034, 2036, 2038, 2040, 2042, 2044, 2046, 2048, 2050, 2052, 2054, 2056, 2058, 2060, 2062, 2064, 2066, 2068, 2070, 2072, 2074, 2076, 2078, 2080, 2082, 2084, 2086, 2088, 2090, 2092, 2094, 2096, 2098, 2100, 2102, 2104, 2106, 2108, 2110, 2112, 2114, 2116, 2118, 2120, 2122, 2124, 2126, 2128, 2130, 2132, 2134, 2136, 2138, 2140, 2142, 2144, 2146, 2148, 2150, 2152, 2154, 2156, 2158, 2160, 2162, 2164, 2166, 2168, 2170, 2172, 2174, 2176, 2178, 2180, 2182, 2184, 2186, 2188, 2190, 2192, 2194, 2196, 2198, 2200, 2202, 2204, 2206, 2208, 2210, 2212, 2214, 2216, 2218, 2220, 2222, 2224, 2226, 2228, 2230, 2232, 2234, 2236, 2238, 2240, 2242, 2244, 2246, 2248, 2250, 2252, 2254, 2256, 2258, 2260, 2262, 2264, 2266, 2268, 2270, 2272, 2274, 2276, 2278, 2280, 2282, 2284, 2286, 2288, 2290, 2292, 2294, 2296, 2298, 2300, 2302, 2304, 2306, 2308, 2310, 2312, 2314, 2316, 2318, 2320, 2322, 2324, 2326, 2328, 2330, 2332, 2334, 2336, 2338, 2340, 2342, 2344, 2346, 2348, 2350, 2352, 2354, 2356, 2358, 2360, 2362, 2364, 2366, 2368, 2370, 2372, 2374, 2376, 2378, 2380, 2382, 2384, 2386, 2388, 2390, 2392, 2394, 2396, 2398, 2400, 2402, 2404, 2406, 2408, 2410, 2412, 2414, 2416, 2418, 2420, 2422, 2424, 2426, 2428, 2430, 2432, 2434, 2436, 2438, 2440, 2442, 2444, 2446, 2448, 2450, 2452, 2454, 2456, 2458, 2460, 2462, 2464, 2466, 2468, 2470, 2472, 2474, 2476, 2478, 2480, 2482, 2484, 2486, 2488, 2490, 2492, 2494, 2496, 2498, 2500, 2502, 2504, 2506, 2508, 2510, 2512, 2514, 2516, 2518, 2520, 2522, 2524, 2526, 2528, 2530, 2532, 2534, 2536, 2538, 2540, 2542, 2544, 2546, 2548, 2550, 2552, 2554, 2556, 2558, 2560, 2562, 2564, 2566, 2568, 2570, 2572, 2574, 2576, 2578, 2580, 2582, 2584, 2586, 2588, 2590, 2592, 2594, 2596, 2598, 2600, 2602, 2604, 2606, 2608, 2610, 2612, 2614, 2616, 2618, 2620, 2622, 2624, 2626, 2628, 2630, 2632, 2634, 2636, 2638, 2640, 2642, 2644, 2646, 2648, 2650, 2652, 2654, 2656, 2658, 2660, 2662, 2664, 2666, 2668, 2670, 2672, 2674, 2676, 2678, 2680, 2682, 2684, 2686, 2688, 2690, 2692, 2694, 2696, 2698, 2700, 2702, 2704, 2706, 2708, 2710, 2712, 2714, 2716, 2718, 2720, 2722, 2724, 2726, 2728, 2730, 2732, 2734, 2736, 2738, 2740, 2742, 2744, 2746, 2748, 2750, 2752, 2754, 2756, 2758, 2760, 2762, 2764, 2766, 2768, 2770, 2772, 2774, 2776, 2778, 2780, 2782, 2784, 2786, 2788, 2790, 2792, 2794, 2796, 2798, 2800, 2802, 2804, 2806, 2808, 2810, 2812, 2814, 2816, 2818, 2820, 2822, 2824, 2826, 2828, 2830, 2832, 2834, 2836, 2838, 2840, 2842, 2844, 2846, 2848, 2850, 2852, 2854, 2856, 2858, 2860, 2862, 2864, 2866, 2868, 2870, 2872, 2874, 2876, 2878, 2880, 2882, 2884, 2886, 2888, 2890, 2892, 2894, 2896, 2898, 2900, 2902, 2904, 2906, 2908, 2910, 2912, 2914, 2916, 2918, 2920, 2922, 2924, 2926, 2928, 2930, 2932, 2934, 2936, 2938, 2940, 2942, 2944, 2946, 2948, 2950, 2952, 2954, 2956, 2958, 2960, 2962, 2964, 2966, 2968, 2970, 2972, 2974, 2976, 2978, 2980, 2982, 2984, 2986, 2988, 2990, 2992, 2994, 2996, 2998, 3000, 3002, 3004, 3006, 3008, 3010, 3012, 3014, 3016, 3018, 3020, 3022, 3024, 3026, 3028, 3030, 3032, 3034, 3036, 3038, 3040, 3042, 3044, 3046, 3048, 3050, 3052, 3054, 3056, 3058, 3060, 3062, 3064, 3066, 3068, 3070, 3072, 3074, 3076, 3078, 3080, 3082, 3084, 3086, 3088, 3090, 3092, 3094, 3096, 3098, 3100, 3102, 3104, 3106, 3108, 3110, 3112, 3114, 3116, 3118, 3120, 3122, 3124, 3126, 3128, 3130, 3132, 3134, 3136, 3138, 3140, 3142, 3144, 3146, 3148, 3150, 3152, 3154, 3156, 3158, 3160, 3162, 3164, 3166, 3168, 3170, 3172, 3174, 3176, 3178, 3180, 3182, 3184, 3186, 3188, 3190, 3192, 3194, 3196, 3198, 3200, 3202, 3204, 3206, 3208, 3210, 3212, 3214, 3216, 3218, 3220, 3222, 3224, 3226, 3228, 3230, 3232, 3234, 3236, 3238, 3240, 3242, 3244, 3246, 3248, 3250, 3252, 3254, 3256, 3258, 3260, 3262, 3264, 3266, 3268, 3270, 3272, 3274, 3276, 3278, 3280, 3282, 3284, 3286, 3288, 3290, 3292, 3294, 3296, 3298, 3300, 3302, 3304, 3306, 3308, 3310, 3312, 3314, 3316, 3318, 3320, 3322, 3324, 3326, 3328, 3330, 3332, 3334, 3336, 3338, 3340, 3342, 3344, 3346, 3348, 3350, 3352, 3354, 3356, 3358, 3360, 3362, 3364, 3366, 3368, 3370, 3372, 3374, 3376, 3378, 3380, 3382, 3384, 3386, 3388, 3390, 3392, 3394, 3396, 3398, 3400, 3402, 3404, 3406, 3408, 3410, 3412, 3414, 3416, 3418, 3420, 3422, 3424, 3426, 3428, 3430, 3432, 3434, 3436, 3438, 3440, 3442, 3444, 3446, 3448, 3450, 3452, 3454, 3456, 3458, 3460, 3462, 3464, 3466, 3468, 3470, 3472, 3474, 3476, 3478, 3480, 3482, 3484, 3486, 3488, 3490, 3492, 3494, 3496, 3498, 3500, 3502, 3504, 3506, 3508, 3510, 3512, 3514, 3516, 3518, 3520, 3522, 3524, 3526, 3528, 3530, 3532, 3534, 3536, 3538, 3540, 3542, 3544, 3546, 3548, 3550, 3552, 3554, 3556, 3558, 3560, 3562, 3564, 3566, 3568, 3570, 3572, 3574, 3576, 3578, 3580, 3582, 3584, 3586, 3588, 3590, 3592, 3594, 3596, 3598, 3600, 3602, 3604, 3606, 3608, 3610, 3612, 3614, 3616, 3618, 3620, 3622, 3624, 3626, 3628, 3630, 3632, 3634, 3636, 3638, 3640, 3642, 3644, 3646, 3648, 3650, 3652, 3654, 3656, 3658, 3660, 3662, 3664, 3666, 3668, 3670, 3672, 3674, 3676, 3678, 3680, 3682, 3684, 3686, 3688, 3690, 3692, 3694, 3696, 3698, 3700, 3702, 3704, 3706, 3708, 3710, 3712, 3714, 3716, 3718, 3720, 3722, 3724, 3726, 3728, 3730, 3732, 3734, 3736, 3738, 3740, 3742, 3744, 3746, 3748, 3750, 3752, 3754, 3756, 3758, 3760, 3762, 3764, 3766, 3768, 3770, 3772, 3774, 3776, 3778, 3780, 3782, 3784, 3786, 3788, 3790, 3792, 3794, 3796, 3798, 3800, 3802, 3804, 3806, 3808, 3810, 3812, 3814, 3816, 3818, 3820, 3822, 3824, 3826, 3828, 3830, 3832, 3834, 3836, 3838, 3840, 3842, 3844, 3846, 3848, 3850, 3852, 3854, 3856, 3858, 3860, 3862, 3864, 3866, 3868, 3870, 3872, 3874, 3876, 3878, 3880, 3882, 3884, 3886, 3888, 3890, 3892, 3894, 3896, 3898, 3900, 3902, 3904, 3906, 3908, 3910, 3912, 3914, 3916, 3918, 3920, 3922, 3924, 3926, 3928, 3930, 3932, 3934, 3936, 3938, 3940, 3942, 3944, 3946, 3948, 3950, 3952, 3954, 3956, 3958, 3960, 3962, 3964, 3966, 3968, 3970, 3972, 3974, 3976, 3978, 39
---	---

Evropski Pokret u Banatu - Zrenjanin

Svi značajni dogadjaji koji su relevantni za razumevanje onoga što grad čini danas, kroz jedinstveni prikaz, odnosno praćanje i osvetljavanje dogadjaja iz gradske administracije, prosvete,

zdravstva, zanatstva, industrije, trgovine, kulturnih i sportskih zbivanja, sve do saobraćajnih prilika, jer se jedno od najvećih vodenih i železničkih čvorišta u srednjoj Evropi nalazilo na ovim prostorima, sve jeto objedinjeno u monografiji. Ova monografija čini originalno i do sada u ovom obliku neprikazano posmatranje i predstavljanje stvari i to kroz štampu, koji su kroz istoriju oblikovali ovaj grad, koji je u mnogo čemu bio jedan od vodećih gradova i to u različitim vremenima i raznim državama.

Pored originalnih tekstova, prevoda, izvoda iz novinskih članaka, u monografiji se nalaze i drugi detalji, u glavnom nepoznati, oko 250 biografija poznatih bečkerečana raznih nacionalnosti, koji su doprineli napretku ove sredine. Takođe ima i opširnu kronologiju važnih događaja u gradu i regionu.

Monografija spremna za štampu obuhvata period od 600 godina, drugi deo je u fazi istraživanja i obuhvataće noviju istoriju grada Zrenjanina.

Pored istraživanja istorije grada i Banata, Evropski Pokret u Banatu - Zrenjanin i njegov predsednik magistar Nikola Šlajh su u proteklom periodu radili na promociji kulturne baštine i

kroz regionalne projekte:

Izvodi iz novina

U bilačka rakija u Aracu, 7. mart 1909.
U Aracu u subotu na noć, na daći, gde je
bilo prisutno skoro pola sela, konsta-
tovano je trovanje rakijom i to kod skoro
40 ljudi. Od njih je do današnjeg jutra
umrlo dvanaestoro, a 20 ih još leži teško
bolesno, od toga će, po mišljenju lekara,
još njih nekoliko biti žrtve alkohola.

1910. godina - Velika senzacija se desila u velikobecirečkoj bolnici, gde se po prvi put eksperimentisalo bezbolnim serumom „Ehrlich“, a bolesnici - sifilištici koji su na taj način lečeni, potpuno su ozdravili. Ovo je zaista senzacija jer su oni (muškarac srednjih godina i mlada 18-togodišnja devojka) prvi izlečeni sifilištici u celoj Ugarskoj.

Šreda, 18.01.1854 „Kraljević Marko

prvi put“ - Romantična slika iz srpske prošlosti u tri dela od P. Stojanovića, G. Horn (Kraljević Marko) i gđa. Antoni

(Marija) spremili su svoje uloge za svaku pohvalu, a isto tako i g. Kašin. G. Antoni i gđa. Beher predstavljali su srpsog seljaka Stevu i njegovu ženu Katu sa zabavnom dobroćudnošću. Oni su od publike nagrađeni čestim aplaudiranjem.

Septembar 1854. - Sresko načelstvo u
Velikom Bećkereku
odlučilo je da
otvori jednu školu,
i to posebno za
devojke. Škola će
imati dva razreda.
Radiće se pre
podne od 10 do 12,

a

popodne od 4 do 6 časova u prostorijama gimnazije. U toj školi radiće jedan učitelj za naučne predmete i jedna učiteljica za veštine.

23. avgust 1867. - Julije Benedek
Sigetin, učitelj gimnastike stavlja
poštovanom građanstvu do znanja da je u
Velikom Bečkereku u kući Konjevića
otvorio školu gimnastike i da će redovna
predavanje za učenike, kako muškog,
tako i ženskog pola, otpočeti 26. avgusta
i to tri puta nedeljno. Školarina iznosi 2
forinte mesečno.

14. jun 1879. - Viša gimnazija u mestu
otvara i osmi razred.

1908. godina - Tečaj i završni ispit za ometene u razvoju. Filip Mihels, mladi nastavnik Instituta za slepe i gluvoneme iz Budimpešte držao je dvomesečni kurs

Evropski Pokret u Banatu - Zrenjanin

za ometene u govoru. Kursu je prisustvovalo mnogo dece. Uspeh je bio neочекivano dobar, te roditelji nisu znali kako da se zahvale gospodinu Mihelsu.

4. februar 1854. - Organizacijom Srpske Vojvodine i Tamiškog Banata vojvodstvo je podeljeno najvišom odlukom Njegovog carskog i kraljevskog Veličanstva od 8. juna, 26. jula i 2. oktobra 1853. godine u pet okruga sa sedištem u Temišvaru, Lugošu, Velikom Bečkereku, Somboru i Novom Sadu.

1886. godina - Na dan 27. septembra u

5 časova popodne, bila je velika svečanost u ondašnjem regata klubu, pred mnogobrojnim uglednim gostima pušten je u Begej prvi sportski veslački čamac.

24.09.1892. - Veslački regata klub dobija 20. septembra 1892. godine kuću za smeštaj čamaca i rezervat. Ovaj objekat se smatra za najstariji sportski objekat u širem regionu.

19.07. 1884. - Streljačko društvo održalo je gađanje od 6. - 13. jula.

Pobednik i kralj strelaca postao je naš A. F. Kokić.

3. februar 1876. - Klizački sport. Na debelom ledu zamrznutog Begeja odvija se živ sportski život. Na sjajnom klizalištu koje se redovno održava, veliki broj klizača dočekuje lepotice grada, kojima je klizalište mesto sastanka. I dok veštiji hrabro kližu, početnice se oslanjaju na snažne mišice muškaraca.

15.05.1858. - Rozenfeld Leopold je u

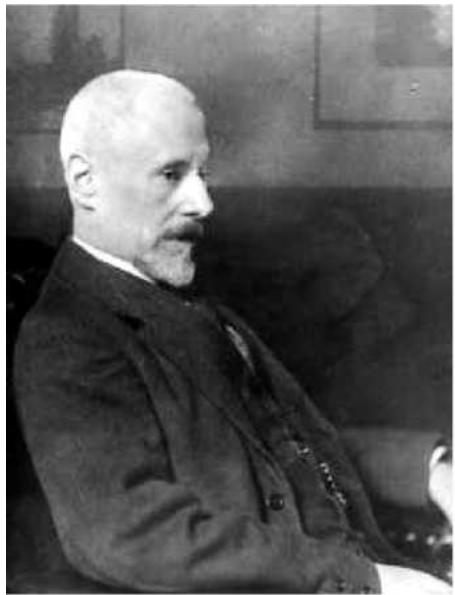
Velikom Bečkereku, na Begeju, otvorio školu plivanja. Mesečne cene su: za muškarce 3 f., za žene 4 f., a za slobodne plivače 1.30 f.

Poznati Bečkerečani

Dr. Đorđe Radić (1839 - 1922), rođeni Bečkerečanin, smatra se za najvećeg poljoprivrednog stručnjaka XIX veka na Balkanu. Prvi doktor poljoprivrednih nauka u Srbiji, član Srpske akademije nauka, kao i član stosedamnaest poljoprivrednih društava u Evropi. Osnivač mnogih poljoprivrednih škola u Srbiji i Crnoj Gori. Pokretač raznih poljoprivrednih stručnih listova, pravi prosvjetitelj.

Dr. Rudolf Vegšajder (1859 - 1935),

rođen i školovao se u Bečkereku i Beču. Postao je veoma poznat hemičar, profesor Univerziteta u Beču, jedan od osnivača fizičke hemije, član Austrijske Akademije nauka. Razvio je teoriju brzine hemijskih reakcija. Vilčgo Karolina (1820 - 1896), jedna je

od pionira u čitavom regionu u oblasti telesnog vaspitanja ženske omladine budući da je jedna od prvih kvalifikovanih nastavnica u toj oblasti. U Bečkereku je zajedno sa mužem

Rudolfom, učiteljem, osnovala prvi ženski vaspitni zavod, koji je punih 30 godina vaspitao i obrazovao žensku školsku omladinu.

Evropski pokret u Banatu Zrenjanin osnovan je 1997. godine i postao je samostalna, nevladina, neprofitna organizacija, čiji je cilj demokratska i moderna Srbija kao integralni deo Evrope.

Misija Evropskog pokreta u Banatu Zrenjanin ogleda se u stvaranju i razvijanju demokratskih procesa, promociji evropskih vrednosti, tj. lobiranja za Evropu.

Ciljevi Evropskog pokreta Zrenjanin su: regionalna i prekogranična saradnja u cilju širenja ideje evropskog ujedinjenja u regionu; reafirmacija ideje multikulturalnosti u Banatu; izgradnja i jačanje civilnog društva u regionu kao i razvoj privatnog preduzetništva u malim i srednjim preduzećima.

Ovi ciljevi se uglavnom realizuju putem edukacije i treninga građana, NVO - aktivista, organa lokalnih vlasti i privatnih preduzetnika. U toku svoga delovanja Evropski pokret u Banatu realizovao je preko sto velikih projekata i akcija.

Najveći projekat je promocija upotrebe lokalne kulture i istorijskog nasledja, projekat Banatske studije - istorijska monografija grada, 600 godina njegove istorije.

Da bi u potpunosti realizovali ovaj projekat, potrebna nam je podrška koja bi nam omogućila štampanje ove vredne monografije.

Da bi realizovali u potpunosti ovaj projekat,
potrebna nam je podrška koja bi nam omogućila
štampanje monografije.

All kind of support for this project for print
monographs, is more than welcome.

Fotografije obezbedio

European Movement in Banat, Zrenjanin
Evropski Pokret u Banatu, Zrenjanin
kontakt: predsednik Mr Nikola Šlajh
Makedonska 11, 23000 Zrenjanin, Srbija
Tel/Fax: ++381 23 511 187
e-mail: zroffice@epusz.org.rs
Web: www.epusz.org.rs

A
CSANÁDI SZANDZSAK
TÖRÖKKORI TELEPÜLÉSEI
(1567-1579)

